

Kdo bo novi predsednik republike?

V ponedeljek, 24. t.m., se bodo v palači Montecitorio v Rimu zbrali na skupni seji senatorji, poslanci in predstavniki dežel, da izvolijo novega predsednika republike. Pri prvih treh glasovanjih sta za izvolitev predsednika potrebni dve tretjini glasov, od četrtega glasovanja dalje pa zadostuje absolutna večina.

Do prve seje manjka le nekaj dni, a do zdaj še ni znano, kateri so kandidati za predsednika republike. Danes (četrtek, 13. t.m.) dnevni tisk objavlja pod mastnimi naslovi vest, da je glavni tajnik Krščanske demokracije izjavil, da tokrat pripada mesto državnega poglavarja stranki relativne večine. De Mita je v tej zvezi opozoril poslance lastne stranke, da namerava o kandidaturi za predsedniško funkcijo razpravljati z voditelji vseh strank, ki so svoj čas sodelovale pri oblikovanju republiške ustave. Zato je izrazil mnenje, da bi morala Krščanska demokracija določiti več imen in jih predložiti v pretres ostalim strankam ustavnega loka, da se ugotovi, kateri kandidat ima največ možnosti za izvolitev.

Izvajanja poslanca De Mite niso povzročila velike senzacije, saj je bilo pričakovati, da bo Krščanska demokracija tokrat zahtevala zase mesto državnega poglavarja glede na to, da imajo socialisti predsednika vlade. S tem bi seveda odpadla možnost, da bi za predsednika republike bil potrjen Sandro Pertini, čeprav se je v zadnjem času za takšno rešitev izrekel zunanji minister Andreotti, eden tako imenovanih zgodovinskih voditeljev Krščanske demokracije. »Kdor opozarja na Pertinijevo častljivo starost, ta naj ve, je dejal Andreotti, da Pertinijevo zdravstveno stanje more vzbujati zavist pri mnogo mlajših ljudeh, zaradi česar lahko ostane na svojem mestu«. Očitno je Andreotti povedal le svoje osebno mnenje glede na zahtevo, ki jo je te dni postavil glavni tajnik njegove stranke.

Kako bodo reagirale ostale stranke? V vrstah vladne koalicije bi morala zahteva nadaljevanje na 7. strani ■

Večina volivcev poslušala pozive vlade in na referendumu glasovala »NE«

Večina italijanskih volivcev in volivk se je na zadnjem ljudskem glasovanju izrekla za ohranitev vladnega odloka, ki se tiče cene delovne sile. Za »ne«, to je za ohranitev odloka, je bilo 54,3 odstotka volivcev, ljudskega glasovanja pa se je udeležilo 78 odstotkov upravičencev. Komunistični predlog je bil torej zavržen, zanimivo pa je, da se je proti predlogu izrekel industrijsko razviti Sever, medtem ko je nerazviti Jug pokazal posluš in razumevanje za izvajanja KPI in njenih zaveznikov v tej precej ostri bitki.

V deželi Furlaniji - Julijski krajini je za »ne« glasovalo 65 odstotkov upravičencev, za »da« pa 35 odstotkov. Stanje v posameznih pokrajinah dežele je naslednje: v tržaški pokrajini se je za »ne« izjavilo 60,9 odstotka volivcev, za »da« 39,1 odstotka; v goriški pokrajini za »ne« 59,6 odstotka, za

»da« 40,4 odstotka; v videmski pokrajini za »ne« 67,7 odstotka, za »da« 32,2 odstotka; v pordenonski pokrajini za »ne« 66,7 odstotka, za »da« 33,3 odstotka.

Za »ne« se je po vsej državi izreklo 18 milijonov 398 tisoč 111 volivcev, za »da« pa 15 milijonov 453 tisoč 982, razlika torej znaša 2 milijona 944.129 glasov.

Predsednik vlade Craxi je lahko zadovoljen z izidom referenduma, ker mu ni treba odstopiti. Tik pred ljudskim glasovanjem je bil namreč izjavil, da bo zapustil predsedniško mesto, če bo prodrli predlog KPI o odpravi vladnega odloka, ki se je tikal premične lestvice, oziroma štirih točk draginjske doklade. Izid referenduma bi moral na splošno okrepiti sedanjo vladno koalicijo, saj je večina volilnih upravičencev poslušala pozive vladnih strank, naj v volivni kabini prečrtajo »ne«.

Odpoved pogodbe o premični lestvici

Komaj so se v ponedeljek, 10. t.m., zaprla volišča, že je predsednik Zveze industrijcev na tiskovni konferenci v Rimu prebral vsebino pisem, ki jih je bil naslovil na vodstva sindikalnih zvez in s katerimi Zveza industrijcev odpoveduje pogodbo o premični lestvici, ki jo je bila sklenila s sindikati v letu 1975 oziroma v letu 1983. Svoj korak je Zveza industrijcev že bila napovedala pred časom, uresničila pa ga je, kakor hitro je šel mimo referendum in ko še niso bili znani njegovi rezultati. V

italijanskih političnih in zlasti sindikalnih krogih se je vest o odpovedi takoj razširila in povzročila veliko negotovanje. Nekateri so ta sklep označili za pravo provokacijo, ki da ji je treba ustrezno odgovoriti. Predsednik Zveze industrijcev pa je dejal, da je odpoved rezultat prepričanja, da predpisi, ki so doslej urejali premično lestvico, ne ustrezajo sedanjemu stanju in da jih je treba spremeniti, kar pomeni, da je treba, po njegovem, skleniti nov sporazum.

dalje na 4. strani ■

EGS ima dvanajst članic

V Lizboni so v sredo, 12. t.m., podpisali pogodbo za sprejem Portugalske v Evropsko gospodarsko skupnost. Podobna svečanost je bila tudi v Madridu za sprejem Španije. Pogodbi bosta pričeli veljati 1. januarja prihodnjega leta ter ima Evropska gospodarska skupnost tako dvanajst članic.

Portugalska je zaprosila za sprejem v skupnost 28. marca 1977 in Španija 28. julija istega leta. Pogajanja so bila dolgotrajna, ker gre na primer za konkurenčni položaj južno-evropskih držav glede sredozemskih proizvodov, kot so zlasti olje, vino in južno sadje.

Trenutno predseduje Evropski gospodarski skupnosti Italija. Za zaključitev pogajanj je italijanski zunanji minister An-

dreotti letos sklical dve dolgi zasedanji zunanjih ministrov, prvo od 17. do 21. marca ter drugo od 27. do 29. marca. Po načelnem sporazumu so nato tehniko uredili podrobnosti do 7. junija.

Po podpisani svečanosti v Lizboni je evropske ministre sprejel portugalski predsednik general Eanes. Italijanski ministrski predsednik Craxi je v imenu Evropske gospodarske skupnosti izjavil, kako je sredi, 12. t.m., zgodovinski dan tako za Portugalsko kot za skupnost. Skupno — je dejal Craxi — bomo reševali vprašanja, katera nam bo v bodočnosti prinašal tehnološki in kulturni razvoj.

Eanes pa se je zahvalil vsem, ki so pripomogli k vstopu Portugalske v skupnost.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 16. junija, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Naš kuža«, radijska igra (Mihael Novak); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 15.00-19.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 17. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Arrigo Boito: Mefistofeles; 11.30 Beležka; 12.00 Smer: slovenske gore; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mladinski zbor srednje šole »Simon Gregorčič« iz Doline; 13.35 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; »Ciciban, na dan, na plan!«; 15.00 Iz šolskega sveta; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: »Kogojevi dnevi 1984«; 18.00 Kmetijski tednik; 18.30 Glasbena priloga; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 18. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Med Brdi in Jadranom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Arrigo Boito: Mefistofeles; 11.30 Beležka; 12.00 Filmskemu ustvarjanju naproti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Raziskovalno delo: Dolina '84; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: »Naša pesem 1984«; 18.00 Odprti dramski val: Marin Držič: »Tripče de Utočče«, komedija v dveh delih; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 19. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Almanah: Gospodarska problematika; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Ekumenski zbor iz Trsta vodi Zorko Harej; 13.40 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Kocka na kocko; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Akademija za staro glasbo v Radovljici; 18.00 Iz sence večnosti: »Hudiček v steklenici«, skoraj šaljiva pripoved o neznancih iz veselja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 20. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: »Naša pesem 1984«; 18.00 Četrtekova srečanja: »Šivala je deklica zvezdo, oj, zvezdo rdečo ko kri...«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 21. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 To stran in on stran sonca; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 13.40 Glasbena priloga; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo; 15.00 V svetu filma; 16.00 Iz svetovne zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 22. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Narodnozabavna glasba - Koledar; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Slovenske popevke; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert zboru »Collegium musicum« iz Beograda; 11.30 Beležka; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas' b'le« - glasnik Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 16.00 Človek v sodobnem svetu; 17.00 Kratka poročila; 17.10 3. srečanje mladih slovenskih glasbenikov treh dežel 8. maja letos v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Dramska vetronica: Franček Rudolf: »Skriti pred sosedi: kamion«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Za sprostitev svetovne trgovine

V Stockholmu se je pred dnevi končalo neuradno zasedanje 21 držav tako iz tretjega sveta kot iz najbolj razvitih predelov. To je bilo predhodno zasedanje pred pravimi pogajanjmi v okviru splošnega sporazuma o tarifah in izmenjavah GATT. Prisotne države, ki upravljajo skoraj 70 odstotkov celotne svetovne trgovine, so se dogovorile za sestanek strokovnjakov, ki naj septembra uglađi pot za pogajanja o sprostitvi svetovne trgovine. Sprostitev zahtevajo predvsem Združene države in Japonska, države tretjega sveta pa so doslej odgovarjale zelo previdno, ker se bojijo, da bi jih drugačna ureditev trgovine mogla oškodovati.

O gospodarstvu so te dni razpravljali tudi v Združenih državah. Šef kabineta Bele hiše Donald Regan je nekemu združenju gospodarstvenikov izjavil, da bo vrednost ameriškega dolarja padla proti koncu prihodnjega leta, tako da se bo omejila škoda, ki jo zdaj trpi ameriška industrija. Regan se je tudi zavzel za odpravljanje državnih posegov v gospodarskih vprašanjih. Zakladni minister Baker pa je na tiskovni konferenci napovedal še za leto ponovni napredek ameriškega gospodarstva. To naj bi bila posledica sedanje monetarne politike. Glede davčne reforme je izjavil, da so prvotne predloge omilili, kar zadeva bremena na račun podjetij.

Odnosi se utegnejo izboljšati

Odnosi med Jugoslavijo in Albanijo se utegnejo kljub zapletenim težavam mogoče postopno izboljšati. Jugoslovanska agencija Tanjug objavlja pozitivni komentar o izjavah, ki jih je podal novi albanski voditelj Ramiz Alia med neko proslavo ob 40-letnici konca druge svetovne vojne. Alia je v bistvu izjavil, da je moč najti pot za normaliziranje odnosov med Albanijo in Jugoslavijo. Z jugoslovanske strani odgovarjajo, da so te izjave nove v primerjavi s preteklostjo in da Jugoslavija ne bo ovirala poskusa normaliziranja, če bo Albanija vztrajala na taki novi poti. Komaj pred nekaj dnevi je neka jugoslovanska revija, ki običajno tolmači stališča zunanjega ministrstva, podrobneje analizirala odnose med Beogradom in Tirano ter je izrekla prepričanje, da se lahko Albanija iz svoje totalne zaprtosti znova usmeri v svet najnaravnije prav z novimi odnosi z Jugoslavijo. Politični opazovalci menijo, da gre za upoštevanja vredne signale z obeh strani, čeprav leži nad jugoslovansko-albanskimi odnosi še vedno zelo zamotan problem Kosova.

Albanija - Velika Britanija

Med Veliko Britanijo in Albanijo je že nekaj časa vzpostavljen stik z namenom, da bi se med državama normalizirali odnosi, ki so prekinjeni že 39 let. Tako je povedal glasnik angleškega zunanjega ministrstva, ki je nakazal, da obstajajo albansko-angleška tajna pogajanja že iz časov pred smrtjo Enverja Hodže aprila letos. Spor med državama je znan: leta 1946 sta

dve angleški vojni ladji v bližini albanskih obal zadeli ob mine, Albanija pa potem ni marala poravnati škode. Za represalijo je Velika Britanija blokirala večjo količino albanskega zlata, ki ga je imela v začasni posesti kot vojni plen nemških okupatorjev. Tedaj je London tudi pretrgal diplomatske odnose s Tirano. Albanija je poleg Kambodže edina država na svetu, s katero Velika Britanija nima normalnih diplomatskih odnosov.

—o—

PARLAMENTARNE VOLITVE NA POLJSKEM

Dne 13. oktobra bodo na Poljskem prve parlamentarne volitve po pomladi leta 1980, ko je začel nastajati sindikat Solidarnosti. Novi volilni zakon v veliki meri uvaja možnost, da za vsako mesto tekmuje dva kandidata. To so najprej uvedli na Madžarskem; Poljska je zdaj druga komunistična država, ki se odpoveduje zgolj formalnim kandidatnim listam.

Pristojne oblasti bodo sestavile dve kandidatni listi. Na prvi bo 50 kandidatov, katerim je v bistvu zagotovljenih 50 sedežev. Ta lista bo veljavna za celotno državno ozemlje. Druga lista pa bo razčlenjena po okrožjih. Na podlagi glasovanja za to listo bo določenih še ostalih 390 članov parlamenta. Pri tej listi pa bosta za vsako razpoložljivo mesto na izbiro dve imeni.

Medtem se v Gdanskem nadaljuje proces proti trem zastopnikom Solidarnosti. V njihovo obrambo je pred dnevi kot priča nastopil tudi Walesa.

Belgijska policija priznava napake

Belgijske varnostne sile priznavajo, da so zagrešile napake in pomanjkljivosti med tragičnimi dogodki 29. maja na stadionu v Bruslju, kjer je bilo ubitih 38 ljudi. To priznava sam vrhovni poveljnik žandarmerije v poročilu, ki ga je sestavil za posebno parlamentarno preiskovalno komisijo; ta bo začela z delom v sredo. General priznava, da je bilo na stadionu premalo žandarjev in policajev in da je bil v trenutku, ko so izbruhnili neredi, njihov neposredni poveljnik celo odsoten. Dalje general pravi, da bi bilo treba poveljstvo žandarmerije

je nemudoma prenesti iz mesta na stadion, to pa se ni zgodilo.

Poveljnik se tudi pritožuje nad dejstvom, da je bilo premalo koordinacije med žandarmerijo in policijo in da vodstvi obeh varnostnih zborov sploh nista imeli predčasne posveta o usklajenem ravnanju. Iz generalovega poročila tudi zvemo, da je bilo na prehodu med angleškimi in italijanskimi navijači le kakih dvanajst žandarjev, dočim bi jih moralo biti štiri-deset — pa tudi to število bi bilo še vedno precej skromno, dodajamo mi.

Jožko Šavli na proslavi 40-letnice obnove slovenskih šol v Gorici

»Naša šola mora varovati narodove korenine«

V petek, 31. maja, je bila v deželnem Avditoriju v Gorici proslava ob 40. obletnici obnove slovenskih šol. Slavnostni govor je imel prof. Jožko Šavli, čigar izvajanja objavljamo v celoti.

(Ured.)

Spoštovani rojaki in gostje!

Zbrali smo se, da se spomnimo in hkrati počastimo 40. obletnico drugega rojstva slovenskih šol na Goriškem. To rojstvo ni bilo spontano. Spočeto je bilo z drugo vojno vihro, ko je slovenskemu narodu grozila brutalna likvidacija. Združene zavezniške sile pa so ob podpori odporiškega gibanja 8. maja 1945 zlomile moč nacizma in fašizma. Na slovenskih tleh je bilo konec ubijanja, deportacij, ropov in požigov. Primorska je bila oteta fašističnega zadaha. V zariji velikih pričakovanj, porojenih iz 20-letnega trpljenja, so naši rojaki zahtevali spoštovanje človeških pravic. Med primarne človeške pravice pa spada tudi vzgoja v materinem jeziku in s tem ohranitev svoje bitnosti. Odvzemimo narodu šole in presekali mu bomo korenine!

Zavezniška vojaška uprava je spoznala upravičenost naših zahtev in dovolila odprtje slovenskih šol različnih vrst in stopenj. Pri tem se je opirala na stanje slovenskega šolstva v stari Avstriji. Bilo nam je povrnjeno, kar nam je bilo po letu 1922 z nasiljem odvzeto. Vedeti pa moramo, da je na začetku tega stoletja slovensko šolstvo pri nas lepo uspevalo.

Mali in Šolski dom v Gorici je leta 1906 obiskovalo kar 1163 učencev in učenk, kar je bilo za tiste čase lepo število. Obiskovali so ljudsko šolo, deško in dekliško pripravnico, strokovno šolo za umetno vezenje, belo šivanje, krojno risanje, krojenje in šivanje oblek. Te podatke prinaša članek v tedanjem časniku Gorica od 20. oktobra 1906. Svojo velikodušnost pa bi zahodni zaveznički ob koncu druge vojne izpričali s tem, da bi dali slovenske šole tudi beneškim Slovincem.

V tem pogledu je bil pravičnejši odlok Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Slovensko Primorje oktobra 1945, ki je ustanavljal slovenske šole tudi v Benečiji. Do uresničenja tega pa ni moglo priti. Ostala Primorska je tedaj doživela pravo kulturno pomlad. Na tisoče slovenskih otrok je obiskovalo šole v materinem jeziku. Slišala se je beseda o Prešernu, zlasti njegova Zdravljica, slovenska Marsejeza; slišala se je beseda o Cankarju, beseda o Župančiču, poetu narodne bolečine in ljudskem preroku; slišala se je o Kosovelu, borcu za pravičnejšo družbeno ureditev doma in po svetu. Pele so se partizanske pesmi, ki so izpovedovale trpljenje naroda pod nemškimi okupatorjem — modernimi barbari — in zaupanje v dokončno zmago, ko bo fašistična zver pregnana. Okupator ni gledal brez skrbi na razvoj slovenskega šolstva po deželi. Dovolil je bil namreč tudi sam odprtje slovenskih šol v Gorici in v Trstu, ki pa so bile omejene samo na mesto. V Gorici je bila taka šola pod Kapelo, za osnovno šolo, gimnazijo in učiteljske. Osvoboditev 1945 je prinesla razdelitev Primorske na dve zasedbeni coni: cona A, to je zahodni del dežele, je bila pod angloameriško zavezniško vojaško upravo, cona B, vzhodni del, pa pod jugoslovansko. Leta 1947 je bila Gorica z mirovno pogodbo v Parizu priključena Italiji. Toda kmalu so se na cvetoče slovensko šolstvo zgrnili temni oblaki. Ideološki spor v mednarodnem revolucionarnem gibanju je z vso silo pritisnil na slo-

venskega človeka, se spremenil v pritisk na slovenske starše. V šolskem letu 1949-50 so številni od njih izpisali svoje otroke iz slovenske šole in jih vpisali v italijansko. Da bi bila tragedija še večja, se je temu pridružilo tudi stališče italijanskih oblasti do tistih slovenskih staršev, ki so po členu 19 in 20 mirovne pogodbe optirali za italijansko državljanstvo. Oblasti so opcijo tolmačile v tem smislu, da so se optanti odpovedali tudi svoji slovenski narodnosti in njihovim otrokom niso dovolili vpisa v slovensko šolo.

V slovensko šolstvo je tedaj zazijala strašna vrzel. Ozelenelo drevo je bilo na tem, da usahne. Toda tedaj se je pokazalo, da ima tudi v takšnih razburkanih časih naš narod svoje zdravo jedro. Šlo je za obstoj slovenskega naroda. Slovenski ljudje, starši različnih prepričanj in gledanj so hoteli vztrajati. Naša šola, drevo življenja, ni usahnila. Posebno priznanje gre pri tem učiteljem in profesorjem, ki so romali od hiše do hiše, v mestu in po vaseh, in predočevali staršem potrebo in korist vzgoje njihovih otrok v materinem jeziku. Njihova imena, pri nekaterih tudi življenje in delo, prinašajo letošnja jubilejna IZVESTJA.

Polagoma se je začela slovenska šola krepiti. K temu je pripomoglo tudi izboljšanje političnih odnosov med Italijo in Jugoslavijo, na našem območju pa drugačno, tvorno gledanje na manjšine. Te niso jabolko spora, ampak vez med narodi. Rešeno je bilo tržaško vprašanje in podpisana Londonska spomenica (1954), uzakonjena je bila slovenska šola (1961), izglasovan je bil zakon Belci - Škerk (1973), kot dopolnilo k temeljnemu zakonu za slovenske šole, sklenjen je bil Osimski sporazum (1975); to so važne etape v razvoju slovenskega šolstva in k njegovi pravni obliki.

S tem pa še nismo zadovoljni. Odprta rana na narodnem telesu je pomanjkanje slovenskih šol v videmski pokrajini. Usodno je bilo daljno leto 1866. Tedaj so beneški Slovenci glasovali za Kraljevino Italijo v upanju, da bodo zopet dobili samoupravo, kot so jo že imeli pod beneškimi doži. Upali so, da bodo tako najbolje zaščitili svojo bit. A bili so prevarani. Čas bi bil, da bi se krivica popravila. Če odmislimo zgodovino, naj se to zgodi na osnovi človeškega prava, za verujoče pa tudi na osnovi božjega prava, saj je sam Kristus z besedami »Pojdite in učite vse narode v njihovem jeziku« poudaril, da materin jezik ni prazna beseda. Čuti se tudi potreba po avtonomni šolski upravi. Sem spadajo slovenski šolski okraji, lahko en sam na deželni ravni, slovenski pokrajinski skrbnik in deželni slovenski nadzornik. Tudi glede višjega oz. univerzitetnega izobraževanja ne moremo biti zadovoljni. Ni predrzna zahteva, da se na univerzah v Trstu in Vidmu na posameznih fakultetah ustanovijo tečajji iz ustreznega slovenskega strokovnega jezika. Tako bi npr., akademik, ki v Trstu obiskuje fakulteto za inženirstvo, spoznal tudi slovenski tehnični jezik; tako z medicincem in kemikom, prirodoslovcem in politologom. Tudi ni predrzna zahteva, da bi nam država priznala brez nostrifikacije zaključen akademski študij v SFR Jugoslaviji. Dosedanja priznanja so le formalno upoštevanje tujega naslova brez praktičnih učinkov. Poleg zahtev imamo tudi predloge.

V našem narodnomešanem prostoru naj se uvede na italijanskih šolah pouk slovenskega jezi-

ka in slovstva, tudi namesto že obstoječega pouka srbohrvaščine. Tako bi naši sodržavljanji začeli spoznavati, kdo smo in kakšno kulturno dediščino imamo. Izginil bi marsikak odpor, ki mu botrujeta nevednost ali nepoznanje bližnjika. Vse naše zahteve, ki so humane in kulturne, naj bi dobile svoj okvir v globalnem zaščitnem zakonu. Žal, s tem v zvezi perspektive niso dobre. Že deset let teče o njem razprava, a sadu še ni. Ne smemo pa zaradi tega postati malodušni. Bolj kot kdaj prej moramo strnjeno in enotno nastopiti! Gre za to, da se bo slovenska beseda ohranila na skrajnem zahodnem robu slovenskega ozemlja. Ohranila pa naj bi se ne le v zaprtih prostorih, ampak naj bi širše prodrla v javnost; boj za jezikovne pravice je boj za narodovo svobodo in človeško dostojanstvo. Se hujske trenutke so Slovenci srečno prestali. Briški poet Alojz Gradnik je zapisal:

»uničevala me je, ni me strla
sekira lakomnega Benečana,
ne bič, ne meč in križi Habsburžana.«

Ob današnjem slavlju, spoštovani rojaki, pa nam stopa na jezik še neko vprašanje: »Kakšno podobo mora imeti naša zamejska šola?« Kot vse šole na svetu ima vzgojno in izobraževalno nalogo. To pa še ni dovolj. Naša šola mora varovati narodove korenine. Krepiti mora v učencih zavest, da pripadajo slovenskemu narodu, ki je enakovreden vsem drugim narodom. Priboril si je svoj prostor na soncu; njegov neomahljiv boj je znak življenjske moči. Učencem naj učitelji razložijo, da naš narod ni gradil piramid, niti ne kamnitih templjev, vendar nam je dal Trubarja, štiri stoletja trajajoče kmečke punte, Prešernovo pesem v znamenju naroda in človečnosti, Levstikovega Martina Krpana, ki je klic k domači zemlji in jeziku, pronicljivo raziskovalnost Jožeta Stefana, Cankarjeve besedne umetnine in njegovo hrepenenje po pravičnejšem družbenem redu, Bloudkovo in Plečnikovo graditeljsko genialnost, Kosovelov revolucionarni zanos, Župančičev domovinski patos, umetniško zasajenost impresionistov, Kogojevo in Vodopivčevo muzikalnost. Z vsem tem smo kljubovali gospodarskim, nacionalnim in političnim krizam, trohnobnemu zadahu fašistične diktature, žaloigr med drugo svetovno vojno. Žagali so veje narodovemu življenju, a jih niso odžagali. Posebno nalogo so tudi tedaj opravljali kulturniki. Podrli so pregrade, ki so jih ločevale od delavskih in kmečkih množic, in čutili eno z ljudstvom. Ta ljudskost je bila navzoča že v Trubarju, saj je sam o sebi dejal, da je »...en prijatelj vseh Slovencev.« — prešla je nato na vse naše kulturne delavce. Saj se niso nikoli umaknili na umetniške Olimpe in Parnase. Kruh kulture in narodne ozaveščenosti so razpolavljali sredi ljudstva in ga ljudstvu delili. K takemu duhovnemu kruhu spada tudi slovenska pesem. Spremljala je slovenskega človeka od njegove naselitve pa do zadnjih beneških in koroških zaselkov. Bila je ogledalo trpljenja in hrepenenja, pa tudi redkih veselih trenutkov naših dedov. Ko se je Primorska znašla v kleščah črne tiranije, je tržaški puntar Pino Tomazič zapisal:

»Če so nam že vzeli svobodo,
nam pesmi ne morejo vzeti,
če več zatirali nas bodo,
več bomo morali pet.«

Nagrada »Devinski grad«

Po lanskoletnem premoru zaradi zdravstvene stanja princa Rajmunda della Torre e Tasso bo letos zopet dodeljena »Nagrada človečanske dobrote in vzajemnosti Devinski grad«, ki jo je ustanovil princ sam in katere namen je, da se javnost devinsko - nabrežinske občine seznanja z dejanji, ki dokazujejo človečansko dobroto in vzajemnost prebivalcev do svojega bližnjega, kar javnost, v nasprotju z obširnimi obveščanjem o nasilju in nekulturnih dejanjih, običajno ignorira.

Nagrada, ki je predvsem moralnega pomena, obstaja v diplomah na pergameni, ki jo bo izdal organizacijski odbor omenjene pobude in katerega člani so poleg princa, župan, predstavniki šolskih, zdravstvenih in verskih oblasti ter nekateri občani.

Organizacijski odbor se je sestel 7. junija tega meseca na devinskem gradu ter določil, da bo občina kot prejšnja leta poskrbela za objavo pobude in ustreznega oglasa v časopisju, na oglasnih deskah in v župnijah ter s pomočjo didaktičnih ravnateljcev, ravnateljcev srednjih šol in zdravstvenih referentov.

Obširno informativno omrežje naj bi prebivalce devinsko nabrežinske občine spodbudilo, da opozorijo na primere, ki so vredni moralnega priznanja ter da do 15. julija 1985 predložijo prošnjo, naslovljeno na devinski grad ali na občino Devin - Nabrežina, z osebnimi podatki predlagane osebe ter z zadevno utemeljitvijo; omenjeno prošnjo morata podpisati dva občana.

TRST IN DEVIN-NABREŽINA ZA »NE«, OSTALE OBČINE ZA »DA«

Na Tržaškem se je referendumu udeležilo 78 odstotkov upravičencev; najvišja udeležba je bila v zgoniški občini, kjer je volilo skoraj 92 odstotkov upravičencev. Skoraj 61 odstotkov volivcev se je izreklo za »ne«, za »da« pa je bilo nekaj nad 39 odstotkov.

V tržaški občini je stanje naslednje: za »ne« 62,8%, za »da« 37,2; v **Miljah** je bilo 54,4% za »da«, 45,6 odstotka za »ne«; v **Dolini** 60% za »da« in 40 za »ne«; v **Zgoniku** 57,3 za »da« in 42,7% za »ne«; na **Repentabru** 50,2 za »da«, 49,8 za »ne«; v **Nabrežini** in **Devinu** 55,7 za »ne« in 44,3 za »da«.

V Devinu - Nabrežini je bilo 144 neveljavnih glasovnic, v Dolini jih je bilo 187, v Zgoniku 55 in na Repentabru 29. Zanimivo je, da je v tej občini prevladala fronta »da« za dva glasova. Za ohranitev vladnega odloka se je izreklo 262 upravičencev, za odpravo odloka pa 264; volilna udeležba je znašala 83,6 odstotka.

V zadnjem tednu julija meseca bo organizacijski odbor pregledal in obravnaval vse dospele predloge ter z glasovanjem izbral tiste, ki bodo nagrajeni 31. avgusta 1985 na javni svečanosti v devinskem gradu. V sklopu kulturnega programa, ki predvideva ljudsko glasbo ali nastop plesnih skupin iz naše dežele bodo nagrajenci dobili diplomu ter skromni denarni prispevek.

—o—

21 finskih vojakov iz mirovnega zbora združenih narodov imajo še vedno v rokah miličniki generala Lahada, ki z izraelskim pristankom nadzirajo področje ob izraelski meji. Ugrabitelji zahtevajo izpustitev svojih bojnih tovarišev, ki jih imajo v rokah Šiiti organizacije Amal. Položaj je zamotan, ker se zdi, da so oni Lahadovi vojaki prostovoljno prešli k Šiitom. Ameriška vlada je izrekla odločno zahtevo, naj Fince osvobodijo. Finska vlada je zaprosila za posredovanje združene narode in vlade nekaterih držav.

DEŽELNA PODPORA SSG V TRSTU

Slovenska skupnost v deželi Furlaniji-Juljski krajini z zadovoljstvom jemlje na znanje, da je bil njen trud za prispevek Stalnemu slovenskemu gledališču v Trstu tudi uresničen.

Po dolgi požrtvovalnosti sta poleg odbora deželne komisije za kulturne dejavnosti imeli svetovalska skupina Slovenske skupnosti in pristojna komisija, katere član je tudi deželni svetovalac dr. Drago Štoka, odločilno vlogo.

Zato je k podpori 250.000.000 lir za Stalno slovensko gledališče jasno v glavnem odločilno pripomogla Slovenska skupnost.

—o—

Odповed pogodbe o premični lestvici ■ nadaljevanje s 1. strani

Do začetka prihodnjega februarja se kljub odpovedi pogodbe ne bo nič spremenilo. Od februarja dalje pa bodo postali veljavni predpisi, ki so veljali do leta 1975, če delodajalci in delavci ne bodo dosegli soglasja o vsebini nove pogodbe.

Plošča Mladinskega zbora GM

Na tiskovni konferenci v Časnikarskem krožku v Trstu so predstavniki Založništva tržaškega tiska predstavili ploščo pesmi Mladinskega zbora Glasbene matice. O najnovejši pobudi Založništva tržaškega tiska je spregovoril Miran Košuta, ki je med drugim opozoril, da je plošča izšla ob 10-letnici delovanja Mladinskega zbora Glasbene matice, ki ga vodi Stojan Kuret. Na plošči je zbranih 22 biserov otroške zbo-

rovske literature tržaških skladateljev Marija Kogoja in Pavleta Merkuja.

O delovanju Mladinskega zbora je govorila gospa Vida Jagodic, skladatelj Pavle Merku pa je kratko spregovoril o liku Marija Kogoja in nato o svojem ustvarjalnem delu. Zadnji je spregovoril predsednik Glasbene matice Adrijan Semen, ki je med drugim obžaloval, da Mladinski zbor, ki ga vodi Stojan Kuret,

Umril je prof. Zoran Tavčar

V bolnici v Trziču je v torek, 11. t.m., nenadoma umrl prof. Zoran Tavčar, dolgoletni šolnik na Tržaškem. Pokojnik se je rodil pred 65 leti v Krepljah pri Dutovljah na Krasu, obiskoval škofijsko gimnazijo v Gorici in Kopru, maturiral pa na državni klasični gimnaziji v Trstu. Ob kaptulaciji fašistične Italije se je pridružil osvobodilnemu gibanju ter bil med organizatorji slovenskega partizanskega šolstva na zahodnem Krasu.

Po vojni si je pod Zavezniki služil kruh v vrstah civilne policije; tik pred vrnitvijo italijanske uprave v Trst se je izselil v

Kanado, odkoder se je vrnil po kakih petih letih na svoj dom v Devin. Vpisal se je na filozofsko fakulteto tržaške univerze, na začetku 60. let pa je začel poučevati literarne predmete na slovenskih višjih srednjih šolah v Nabrežini, pri Sv. Ivanu, na Proseku in v Križu, ki je bilo njegovo zadnje službeno mesto.

Pokojnik je bil prijeten družabnik in zlasti vedno pripravljen nuditi pomoč bližnjemu. Lani ga je v tem času hudo prizadela smrt edinega sina, ekonomista Andreja, ki je postal žrtev prometne nesreče pri Šibeniku. Od tega udarca si ni opomogel, kar je po vsej verjetnosti vzrok njegove nenadne in prezgodnje smrti.

Njegovega pogreba se je udeležila velika množica. Pred cerkvijo v Devinu je zapel zbor Fantje izpod Grmade, ki je nato sodeloval tudi med pogrebnimi obredi v cerkvi. Obrede je vodil župnik msgr. Kretič ob asistenci številnih duhovnikov.

Z občutenimi besedami se je od pokojnika poslovil župnik Kretič na pokopališču pa so v zadnje slovo spregovorili ravnatelj Mamolo, prof. Radovič in dva pokojnikova dijaka.

Ko so krsto spuščali v grobnico se je po pokopališču med zbrano množico polglasno razlegala znana slovenska nagrobnica »Gozdič je že zelen«.

Sporočamo žalostno vest, da nas je v torek, 11. t.m., iznenada za vedno zapustil naš predragi

prof. Zoran Tavčar

K večnemu počitku smo ga položili v sredo, 12. t.m., na pokopališču v Devinu.

Zalujoči:

Žena ZLATKA in SORODNIKI

Devin, 13. junija 1985

Potres v Benečiji

Iz Špetra Slovencev poročajo, da so na ožjem področju Benečije zaznali v noči med nedeljo in ponedeljkom močnejši potresni sunek, ki ga je spremljalo tudi bobnenje. Zgodilo se je nekaj minut po eni uri in pol. Bobnenje in tresenje je prebudilo vse prebivalstvo in mnogi so v strahu vstali ter stekli na prosto. Sunek so močnejše občutili v bližini Sv. Lenarta. Vsi so imeli občutek, kot da se je ponovil potres izpred devetih let.

Geofizikalni zavod v Trstu je izračunal jakost sunka v četrti stopnji in pol na Mercallijevi lestvici. Po prvem strahu so se ljudje vrnili v hiše. Zaenkrat ni nobenega znaka škode. Velika večina hiš je grajena po protipotresnem sistemu. To velja tudi za starejše stavbe, ki so jih obnovili po katastrofalnem potresu leta 1976.

Potresni sunek, ki so ga v minuli noči zabeležili v Benečiji, so zaznali tudi na nekaterih območjih v zahodni Sloveniji. Kot poroča agencija Tanjug, so potresni sunek čutili zlasti na območju Kobarida in Bovca. O kaki škodi ne poročajo, prebivalstva pa se je polotil razumljiv strah. Potresni sunek je imel jakost pete stopnje po Mercallijevi lestvici.

—o—

Izraelski ministrski predsednik Peres je predlagal, naj bi najkasneje čez tri mesece sklical mirovno konferenco za Bližnji Vzhod. Sobesedniki naj bi bili združeni Jordanci in Palestinci, sami Izraelci in Amerikanci. Medtem so se še zadnji izraelski oddelki umaknili iz Južnega Libanona.

Tudi na Goriškem je prevladal »NE«

Na ljudskem glasovanju o premični lestvici se je na Goriškem večina volivcev izrekla za »ne«, kar pomeni, da je bil zavrnjen predlog, naj se odpravi odlok o ceni delovne sile. Volilna udeležba je znašala skoraj 91 odstotkov; za »ne« se je izjavilo 59,6 odstotka, za »da« 40,4% upravičencev.

Fronta »ne« je zlasti prodorno zmagala v goriški občini, kjer se je za »ne« izreklo 71,2%, za »da« pa 28,8 odstotka. V treh slovenskih občinah na Goriškem je stanje naslednje: **Doberdob:** za »da« 67,6%, za »ne« 32,4 odstotka; v **Sovodnjah:** za »da« 53,5%, za »ne« 46,5; v **Števerjanu:** za »da« 63,8, za »ne« 36,2%. To pomeni, da je v Doberdobu in Sovodnjah zmagala fronta

»da«, v Števerjanu pa je še kar prodorno zmagala fronta »ne«, kar je precej zanimivo glede na izid občinskih volitev pred mesecem dni, ko je upravo prevzela prvič po letu 1951 koalicija komunistov in socialistov, medtem ko je lista Slovenske skupnosti prešla v opozicijo.

Neveljavnih in belih glasovnic je bilo na Goriškem skupno 3394, kar predstavlja 3,18 odstotka, spornih glasovnic pa je bilo samo 12. V Doberdobu je belih in neveljavnih glasovnic 49, v Sovodnjah 104, v Števerjanu 25.

V goriški pokrajini se je za »da« izrekla večina volivcev v občinah, kot so Ronke, Štarancan in Škocjan ob Soči, medtem

nadaljevanje na 8. strani ■

Umrl je duhovnik Franc Srebrnič

V sredo, 29. maja, so v rodni Medani pokopali primorskega duhovnika Franca Srebrniča, župnika v Renčah. Pokojnik je bil rojen 29. januarja 1916, v mašnika je bil posvečen 3. junija 1943 v Gorici, takoj nato je nastopil službo v Rihemberku (sedaj Branik), kjer je leto kasneje skupaj z vaščani doživel nemški požig vasi. Po končani vojni ga je čakala ureditev župnišča iz nekdanjega gospodarskega poslopja (prejšnje je bilo namreč požgano), pa tudi v kasnejši službi v Renčah se je moral mnogo ukvarjati z gradbenimi deli. Poskrbel je za obnovo v vojni poškodovane žup-

niške cerkve in ponovno pozidavo zvonika, kot soupravitelj Bukovice pa za pozidavo tamkajšnjega novega župnišča. Renče so med njegovim službovanjem dobile tudi nove zvonove.

Župnik Srebrnič je bil po značaju redkobeseden, a izredno delaven in srčno dober človek. Svojo službo je zvesto opravljal še do začetka letošnjega maja, ko ga je napadla težka bolezen, ki ji je končno podlegel kmalu zatem. Poslovilni obred je v Renčah vodil koprski škof msgr. Janez Jenko, v Medani pa novi škof pomočnik msgr. Metod Pirih.

Ge. Lu.

Doberdob - zgodovinski in socialni pogled

II.

Izobrazba

V občini je 59% pismenih prebivalcev dokončalo osnovno šolo, 36% nižjo srednjo šolo in 4% višjo srednjo šolo. Izobrazbena struktura se iz leta v leto viša.

Na močne družbene spremembe je vzporedno s tem vplivalo veliko izseljevanje, ki je nekako drugače oblikovalo narodnostno podobo območja. Iz manjšinskega vidika je vsekakor pozitivno dejstvo, da se je kar 75 odstotkov izseljencev iz občine Doberdob naselilo v bližini ali kar sredi strnjenege slovenskega etničnega ozemlja. V Ronkah so v zadnjih letih ustanovili osnovno šolo in vrtec, v katerih se poučuje, čeprav maloštevilnim otrokom, v slovenščini.

V občini Doberdob se večja delež Italijanov, ki je znašal leta 1981 že 12% vsega prisotnega prebivalstva in kaže vsekakor težnjo še po nadaljnjem porastu.

Gospodarstvo

Ko ponavadi govoriš s starimi ljudmi, boš brez dvoma slišal besedo »stari časi«. Časi, ki so trdno zasidrani v njihovem spominu. »Ogromna revščina, lakota, ki smo jo trpeli ...«. To so tiste besede, ki jih najpogosteje ponavljajo.

Da bi lahko bolj jasno in objektivno prikazali življenje prebivalstva v preteklosti in tudi sedanjosti, je treba omeniti ne-

kaj »pomožnih« gospodarskih dejavnosti, s katerimi so si Doberdobci v najtemnejših dneh pomagali.

V času med obema vojnama so skoraj v vseh gospodinjstvih družinski člani iskali po travnikih ostanke bomb, granat in patron. Prodajali so jih v Ronke in sploh na Laško. Večkrat se je zgodilo, da se je kdo ponesrečil ali celo izgubil življenje. Ob zbiranju vojnega železja se je rodila tudi neke vrste umetnost okraševanja granatnih tulcev za okrasne vaze.

Donosno stransko gospodarsko panogo je predstavljala prodaja sirkovega perja v goriško bolnico. To perje so namreč potrebovali za polnjenje bolniških blazin.

Drva so Doberdobci prodajali pekomo v Tržič. Seno pa so vozili v Trst in Gorico ter ga prodajali bogatejšim odjemalcem. V času, ko je ta posel še cvetel, je imela večina Doberdobcev svoje konje in vprege, ki so jih potrebovali za razvažanje tovorov. Takrat, ko so možje vozili prodajat seno, se tudi po več dni niso vrnili iz mesta.

Po prvi vojni se je močno razmahnilo tudi gojenje sviloprejk. Svilo so prodajali v Trst, Nabrežino in Gorico. S to dejavnostjo so precej zaslužili. Ohranila se je približno do konca druge vojne, ko so začeli z novo kulturo — gojenjem tobaka.

Še pred prvo svetovno vojno je v Doberdobu cvetel donosen posel, ko so pre-

možnejši vaščani revnejšim posojali denar. Obresti za posojilo so bile zelo visoke in dolžnikom navadno ni nikoli uspelo dolga povsem izplačati. Z ustanovitvijo posojilnice v Doberdobu leta 1908 je bilo izkoriščanja konec. Z najetimi posojili so si ljudje kupovali boljše njive v Laškem in si na ta način tudi gospodarsko precej opomogli. Z ustanovitvijo posojilnice je torej posredno povezan tudi napredek poljedelstva.

Živinoreja

Tudi o živinoreji v Doberdobu bi danes komaj lahko govorili. Omenila pa bi zanimiv podatek, da je bil doberdobski Kras vse do druge svetovne vojne območje razvite ovčjereje. Sem so namreč v poletnih mesecih Doberdobci gonili svoje črede na pašo. Do približno leta 1950 je skoraj vsaka hiša imela konja in par krav v štali, po letu 1950 so se štale začele prazniti, spremenili so jih v garaže, traktor pa je popolnoma nadomestil konja.

Vinogradništvo

Izmed najvažnejših gospodarskih panog je bilo in je še vinogradništvo. Okoli vasi so imeli vinograde že pred pojavom trtne uši, ki je konec prejšnjega stoletja povzročila ogromno škode. Svoj razmah pa je vinogradništvo doživelo po drugi vojni. Vinogradi se raztezajo od Doberdobskega jezera do Poljan. Ostajajo večinoma znotraj meja doberdobske občine. Doberdobci se s to dejavnostjo ukvarjajo v glavnem v prostem času, saj jih je večina zaposlenih zunaj njihovega kraja. Vinogradništvo ne prinaša zaslužka, vendar ljubezen do zem-

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izšlo je Izvestje srednjih šol

Ravnateljstva slovenskih srednjih šol na Tržaškem so konec maja izdale »Izvestja srednjih šol« za šolsko leto 1983/84 in tako odpravila zamudo, ki se je pred leti nabrala zaradi nerednega izhajanja publikacije.

Tudi to zadnje Izvestje je uredil prof. Robert Petaros. V roke smo tako spet dobili dragoceno in zanimivo publikacijo. Pridružuje se prejšnjim, ki so doslej spremljale povojno usodo slovenskega šolstva na Tržaškem. Zvezek ohranja tradicionalno obliko, ki omogoča dobro preglednost stanja slovenskih srednjih šol v zadnjem šolskem letu. Poleg podatkov o učnem in neučnem osebjem na šolah, stanju dijakov in naslovih slovenskih nalog pri zrelostnih izpitih objavljajo Izvestja tudi prerez skozi delovanje šol v šolskem letu, ki ga obravnava. Branje teh zapisov nam kaže na bogato in razvejano delovanje naših šol. Poleg statističnega pregleda stanja na slovenskih srednjih in višjih šolah konec šolskega leta 1983/84 na koncu Izvestja lahko preberemo poročilo o seminarju za slovenske šolnike, o izletih maturantov in seznam objavljenih del slovenskih profesorjev na Tržaškem. Seznam kaže na to, da so nekateri v zadnjem letu izdali precej tehtnih študij o raznih vprašanjih s področja slavistike, a tudi zgodovine, eseistike in nekaj literarnih del.

Dve tehtni študiji pa objavlja tudi to Izvestje. Profesorica Neva Godnič piše o »Nabrežinski himni«, ki je med Slovenci na Tržaškem bolj

znana po začetnem verzu »Od Slivnega do Križa«, prof. Robert Petaros pa piše o »Trinkovem spoznavanju knjižnega jezika, oziroma o Trinkovih prevodih v italijanščino. Na koncu Izvestja lahko preberemo še spominske zapise o profesorjih, ki so umrli v lanskem šolskem letu. Ti so prof. Vladimir Berginc, prof. Anton Kacin, prof. Rudolf Saksida in še prof. Jože Seražin.

Izvestje srednjih šol za šolsko leto 1983/84 je vsekakor zanimiva in dragocena publikacija, posebno za vse tiste, ki jih zanima usoda slovenske šole in posredno slovenskega življa na Tržaškem.

—o—

KD Slavec Ricmanje Log - 1894 in Foto Trst 80

vabita v petek, 14. t.m., ob 20.30 na

KULTURNO UMETNIŠKI VEČER

— otvoritev fotografske razstave JANIJA TOROŠA iz Ljubljane, dela in avtorja bo predstavil MILAN STEPANOVIČ;

— predstavitev pesniške zbirke ALEKSIJA PREGARCA »Temelji mojega vrta« z uvodno besedo prof. Josipa Tavčarja

— nastop znamenitega basista TONETA KOZLEVČARJA ob spremljavi MIHE DOVŽANA z značilnimi citrmi

Ves spored se bo odvijal v prostorih galerije »Babna hiša« v Ricmanjih.

SLAVNOSTNI KONCERT OB 10-LETNICI MLADINSKEGA ZBORA GLASBENE MATICE

Kulturni dom v Trstu je v torek, 11. t.m., doživel čudovit praznik petja. Tržaški Mladinski pevski zbor Glasbene matice je namreč s slavnostnim koncertom slavil 10-letnico svojega uspešnega delovanja, ki ga postavlja v sam vrh zborovskega petja pri nas.

Prireditvev pred številnim občinstvom in uglednimi gosti so začeli malčki Otroškega pevskega zbora Glasbene matice, ki ga vodi Novela Kralj. Sledil je pozdravni govor sedanjega ravnatelja naše glasbene šole prof. Sveta Grgiča. Mladinski zbor je pod vodstvom Stojana Kureta zapel nekaj pesmi, nakar je v imenu Zveze kulturnih organizacij Slovenije Jože Osterman izročil zboru in dirigentu Kuretu Gallusove plakete, skladatelj Jakob Jež pa je mladim pevcem izročil 62 bronastih Gallusovih značk.

Jubilej je važen dogodek v delovanju zbora, ki stalno potrjuje svojo pevsko rast.

TRŽAŠKI OKTET NA KVIRINALU

Tržaški oktet je proslave 15-letnice svojega obstoja sklenil v četrtek, 13. t.m., v Rimu na Kvirinalu, kjer je bil gost predsednika republike Pertinija. K Pertiniju so oktet pospremili njegov umetniški vodja Janko Ban, senatorka Jelka Grbec in predsednik GM Adrijan Semen.

lje in tradicije dobrega vina spodbujata vaščane, da svoje zemlje ne zapustijo. Vinograde so največkrat podedovali in jih postopno še povečali.

Doberdobci pravijo vinogradu »vinjet«, to je iz italijanske besede »vigneto«. Čisto slovenska pa so imena ledin, na katerih so vinogradi (Hrib, Pobižaj, Dolin, Poljane, Goste, Brajde, Na hribih, Dolina pri brajda, Duga njiva, Plance, Rebulica, Rš Hriže ...)

Za vinogradnika je med domačini veljal tisti, ki je imel vsaj 2000 - 3000 m² vinograda. Vinogradi so omejeni z mejniki ali zidki. V zadnjem času pa razmejujejo vinograde s plastično mrežo, da bi zavarovali trte tudi pred srnami.

Najstarejši vinogradi imajo od trideset do največ petdeset let.

Orodje:

- drevce, drevo (plug, s katerim čistijo okoli trt)
- štrpador (motika za rahljanje zemlje)
- freza, zapador (uporabljajo največkrat 2-krat letno, ker poškoduje korenine)
- škarje za obrezovanje
- škropilnik
- britola
- šelcador (manjši plug)
- hrampež

Trgatev

Zgodnja trgatev poteka navadno od 15. septembra do prvih dni oktobra, medtem ko se pozna trgatev lahko zavleče do zadnjih dni oktobra. Navadno trgajo prej belo grozdje (pinot, tokaj, malvazija), črno pa nekoliko pozneje (merlot, refoško). S trgatvijo začnejo navadno v poznih jutranjih

urah, ko se že posuši rosa. Vinogradniki delajo skozi celo poletje sami, le ob trgatvi priskočijo na pomoč prijatelji in sorodniki. Dan začetka trgatve določa vreme. V primeru izredno slabega vremena, pridejo »bendimet« sosedje, znanci, sorodniki in prijatelji, ki so pri trgatvi zelo potrebni.

Grozdje zbirajo nabiralci v škafe, nato v plavnike, v katerih pripeljejo grozdje domov. Včasih ga stresejo kar na voz. Kleti imajo vinogradniki navadno v hiši in v predelanih štalah.

Osmice in martinovanje

Prve osmice so v Doberdobo začeli odpirati pred petdesetimi leti. Takrat so imeli navado, da so se v osmici vaščani srečevali, pogovarjali, igrali karte ...

Prvo osmico so odprli na dan sv. Martina, ker so lahko prodajali mošt. Danes je to prepovedano. Osmice imajo novo vino šele decembra. Kadar je osmica odprta, jo lastnik označi z lovorjevo vejo — frasko. Ime osmice pa izvira se iz časov, ko je pod Avstrijo dovoljenje za točenje vina trajalo le osem dni.

Praznik vina je bil na dan sv. Martina. Fantje so se zbrali in hodili od vrat do vrat ter zbirali pri gospodarjih vino. Dan pa so zvečer zaključili v gostilni na martinovanju. Tudi danes se zberejo v gostilni, zbiranje vina pa so opustili.

Kamnoseštvo

Važno mesto v preteklosti doberdobskega gospodarstva je imelo kamnoseštvo. Povojni pa je povpraševanje po kamenju in marmorju začelo upadati tako, da tudi kamnoseštvo ni več predstavljalo zanesljivi-

vega in zadostnega vira za preživljanje. Pri lomljenju kamna je istočasno delalo več kamnarjev. Razporejeni v enakomernih razdaljah so morali vsi naenkrat udarjati po klinih. Da se ritem ni razbijal, je eden od kamnarjev pel naslednjo pesem:

Pravi fanti - pili vino - črno belo - vsi en dan popudan - dakordi - hip hop - gor na kop - brava gente - manja poco - lavora tropo - isa usa - črna kuća - notre plane - un ga uzame - hip hop ...

Z razbijanjem so vsakih 4 ali 5 minut prekinili, da so si oddahnili in nato nadaljevali. Tako delo je trajalo tudi cel teden, odvisno od velikosti kamnitega bloka.

Ko so prejeli plačo, so šli kamnarji v gostilno k Pericu (Devetaki) na kozarec, kjer so lahko kaj popili tudi »na upanje«. Poleg vina so pili še »pašareto z balko« - sodavico. Za kavadorja je veljal poseben izrek: Ni skale, da je ne prebije; ni soda, da ga ne prepije.

Doberdob je ena izmed treh slovenskih občin na Goriškem, obenem pa nepretirano najlepša. Okoli in okoli jo obkrožajo krasote Krasa, med njimi pa stoji malo presihajoče jezerce, ki daje vasi ponos nad njenimi naravnimi lepotami. Poleg vseh teh naravnih privlačnosti živijo v Doberdobo vzajemni, delovni, ponosni slovenski ljudje, ki so vredni imena **Doberdobci**. Tako združenih, razporeženih, veselih vsakdanjih ljudi ne vidimo nikdar in nikjer. Zato si želimo, da bi izročilo in dediščina naših starih, ostala živa ne samo med nami mladimi, temveč da bi se prenašala še naprej po naših otrocih.

Konec

KDO BO NOVI PREDSEDNIK REPUBLIKE?

■ nadaljevanje s 1. strani

poslanca De Mite naleteti na kakšen pomslek le pri republikancih, ki imajo v lastnih vrstah resnega kandidata za Kvirinal, in sicer senatorja Spadolinija. Socialisti ne bi smeli nasprotovati zahtevi De Mite glede na to, da nihče trenutno ne ogroža predsednika vlade Craxija; socialdemokrati in liberalci pa najbrž nimajo resnega kandidata za državnega poveljarja. Komunisti so se bili svoj čas izrekli za potrditev Sandra Pertinija, če bo ta pristal na potrditev. Do trenutka, ko to pišemo, pa komunisti niso zavzeli stališča do zahteve De Mite.

Najbrž bo držalo, da v tem trenutku nihče v Italiji ne more predvidevati, kako se bodo končala glasovanja v palači Montecitorio, se pravi, kdo bo novi predsednik republike. Proti kandidaturi Sandra Pertinija govori, kot smo omenili, logika političnih in strankarskih ravnovesij, a še najbolj njegova že častitljiva starost (88 let). Že res, da je mož pri krepkem zdravju, vendar tudi starost ima svoje zakone.

ŠIRITE NOVI LIST!

Karlo Kerševan

Pričevanje slovenskega misijonarja

Pod tem naslovom objavljamo kot podlistek pričevanje misijonskega brata Karla Kerševana, po rodu Tržačana, ki svoj zasluženi pokoj uživa na Mirenskem Gradu. V družbo lazaristov je vstopil v Ljubljani in delal v njihovi tiskarni v Grobljah pri Domažlah. Po vojni je odšel v Belgijski Kongo, danes Zaire, kjer je že od leta 1933 deloval njegov brat, Marcel, prav tako misijonar. Natančne podatke o obeh bratih Kerševanih objavlja Primorski slovenski biografski leksikon, 8. snopič, str. 38-39. Karel Kerševan nam v svojem opisu življenja in dela podaja izkušnjo, ki je gotovo zanimiva tudi za bralce našega lista.

Ured.

I.

Rodil sem se v Trstu, v drugem letu tega stoletja. Tudi moja mati je bila od tam, iz Rocola, oče pa iz Rihemberka, sedanje-ga Branika. Bil je pa sirota in je doraščal ob precej starejši sestri. V šolo je komaj kaj hodil, ker je devetleten že služil pri tujih ljudeh za pastirja. Kot dorastel fant se je pozneje udinjal v Trstu v tovarni. Po poroki sta se z materjo najprej naselila pri Sv. Ivanu, na Brandežiji, na najetem zemljišču, in s tem začela truda in skrbi polno skupno življenje. Tu se jima je rodil prvi bratec, ki pa ni preživel. S časom sta prišla do lastne, a še ne obdelane zemlje. Kupila sta parcelo na drugem koncu mesta, ob po-

Prof. France Bučar v Društvu slovenskih izobražencev

S predavanjem prof. Franceta Bučarja iz Ljubljane se je v ponedeljek, 10. t.m., končala sezona tedenskih večerov Društva slovenskih izobražencev, ki se je začela oktobra lani.

V tem času je društvo priredilo vrsto večerov o kulturni problematiki, tako aktualni, kot tudi verski in filozofski, ter je izpolnilo vrzel tudi na družabnem področju. Profesor Bučar je govoril o stiskah in precepah sodobnega človeka. O tej tematiki je govoril na letošnjem teološkem tečaju v Ljubljani in jo je tokrat v Trstu obogatil še z nekaterimi razmišljanji o sedanji vse-slovenski problematiki. Uvodoma je ugotovil, da je sedanji človek postavljen na rob sposobnosti prilagajanja, kar povzroča dokajšnje pretrese.

Kriza izvira iz neravnotežja v stopnji pričakovani in dejanskega stanja ter možnosti. To velja tako za razviti kapitalistični svet kot tudi za države marksističnega sistema, kar izvira vse iz nepopolnosti znanstvene revolucije, ki se je začela pred sto leti in zahodno družbo stalno sili v vse večje pridobitništvo in izkoriščanje naravnega bogastva. Cilj je homogeniziran in standardiziran človek, ki naj dobi take značilnosti, da ga bo lahko en ali drugi manipuliral in ga oblikoval po potrebah sistema. Človek, ki se ne prilagaja, je sumljiv in škodljiv. Močan je zlasti pritisk na mladino, ki jo je treba korumpirati, da bo lahko poslušna. V svetu pa se pojavljajo razne oblike upora, od radikalcev v kapitalističnem svetu, do disidentov v socialistič-

nem. Prof. Bučar je ob koncu nakazal na edini izhod iz te krize, ki je samo v moralni prenovi posameznika.

Društvo slovenskih izobražencev je tako končalo sezono svojih večerov, zdaj pa tečejo priprave na študijske dneve Draga 1985, ki doživljajo letos svojo jubilejno, 20. izvedbo. Draga 1985 se bo letos začela v petek, 30. avgusta, končala pa v nedeljo, 1. septembra.

—□—

TELEFON ZA VOJAKE

Dne 11. t.m. je začela v Rimu delovati posebna telefonska služba v sklopu glavnega stana italijanskih oboroževalnih sil. Od jutranjih do popoldanskih ur bo dežurni častnik vsak dan na razpolago staršem in svojcem, ki jih bo zanimalo zdravstveno in splošno stanje sinov oziroma sorodnikov, ki služijo vojaški rok kjerkoli po Italiji. Dežurni častnik bo vprašanja posredoval krajevnim poveljstvom in odgovore potem nudi zainteresiranim svojcem. Telefonska številka te službe bo 31-21-08 s predklicno številko 06.

—□—

Iz Iraka še vedno ni vesti o morebitnih žrtvah in škodi, ki jih je povzročila iranska raketa, izstreljena popoldne na Bagdad. V Teheranu pravijo, da je to odgovor na celo vrsto nedavnih iraških letalskih napadov.

kopališču pri Sv. Ani. Tu je zrastel naš domek, kjer smo prijokali na svet še ostali otroci. Šest nas je še bilo, vsakič deklica za dečkom, jaz sem tretji. Starša sta trdo delala, živeli smo vsi skromno in ko smo otroci doraščali, smo po svojih močeh pomagali. V šolo smo hodili k Sv. Jakobu, ker smo tja spadali tudi cerkveno. Naš sosed je pa že bil škedenjski faran in nekoliko nad nami se je začel katinarska župnija. V šolo sem jaz začel hoditi še v staro, pritlično stavbo slovenske zasebne Ciril - Metodove šole pozneje tudi v novo zgradbo, do leta 1915, ko je oče moral na fronto. Zaradi tega sem jaz pustil učenje, ker sem bil od fantov najstarejši in moral doma delati. Tri leta in pol je bil oče odsoten, najprej ob Soči, nato na ruski fronti in za konec še ob Piavi, odkoder se je srečno vrnil domov.

Komaj smo otroci znali brati, so prišle v hišo mohorjevke. Še se spominjam, kako smo ob zimskih večerih sedeli v kuhinji okoli mize, kjer je gorela petrolejka in je eden od nas glasno bral Desetega brata ali Mlado Bredo. Z leti smo brali dnevnik Edinost. Vse to čtivo je vzgojno vplivalo na nas mlade, da smo postajali bolj in bolj razgledani in se tako seznanili tudi z misijonstvom. Radia tedaj seveda še ni bilo in tudi ne televizije. Ko je še moj, skoro pet let mlajši brat, odslužil vojaški rok, sva oba prosila za sprejem v Družbo sv.

Vincencija Pavelskega v Ljubljani, s katero sva se seznanila po mesečniku Katoliški misijoni. Tedanja oblast nama je odrekla potni list, dosegla sva ga le po posredovanju tedanjega tržaškega škofa Fogarja. Redovna provinca lazaristov, kakor se misijonarji Družbe Sv. Vincencija tudi imenujejo, je tedaj imela svoj vzgojni zavod v Grobljah pri Domžalah. V tistem času je tam nastajala še Misijonska tiskarna. Z bratom Marcelom sva tam začela z redovnim noviciatom in še s poklicnim, ker se je bilo treba učiti novega dela. Toda najin cilj je bil v zunanjih misijonih ... Brat Marcel je nekako odkril afriški misijon belgijskih sobratov v tedanjem Belgijskem Kongu, ki so si želeli pomočnikov iz drugih provinc. Komaj je bilo mogoče, je meseca septembra 1933 res odpotoval v Belgijo in sledečega novembra v Afriko.

Ob delu v misijonski tiskarni, kamor sem prišel takoj po vstopu v Družbo, se mi je misijonski poklic pač samo še bolj krepil, saj mi je tam prihajalo v roke skoro vse, kar je bilo tedaj pri nas v zvezi z misijonstvom. V začetku tiskar-strojniki, sem polagoma prišel k delu v stavnico, tudi k stavnemu stroju, ko je bilo treba. Lastnoročna pisma slovenskih misijonarjev tistega časa, ki so prihajala na uredništvo mesečnika Katoliški misijoni, sem po uporabi, tj. objavi v Katoliških misijonih, zase skrbno zbiral in hranil, ker so se mi zdele predragocene, da bi končala v uredniškem košu. Izvedba katoliških misijonov mi je bila nazadnje povsem prepuščena. In še odstranjevanje strojnega stavka, kolikor ga je dnevno prišlo iz dveh stavniških strojev. Veliko časa je zahtevalo branje ko- rektur ...

Koledar dramskega sporeda Radia Trst A

V torek, 18. junija ob 18. uri. Marin Držić »TRIPČE DE UTOLČE«. V popestritev junijskega sklepa sezone bomo realizirali to znamenito »dubrovnisko« komedijo o Tripču in Mandi. Pa še zanimivost: od vseh komedij kar jih je dragi in veseli dum Marin Držić pred dobrimi štiri stoleti napisal in s svojimi prijatelji igral, so se do današnjih dni rešile male na roko pisane bukvice, in v teh bukvicah je poleg drugih komedij tudi »Tripče de Utolče«, pri nas znana tudi v predelavi Modesta Sancina kot »Lazar s p'd klanca«. Držičevo komedijo je obnovil dr. Vojmil Rabadan, prevedel pa Janko Moder. Režija Boris Kobal. Produkcija »Radio Trst A«.

V soboto, 22. in 29. junija ter 6. julija. Franček Rudolf »SKRITI PRED SOSEDI«. Ob izteku letošnje dramske sezone vam bomo ponudili v poslušanje tri zabavne kriminalke popularnega slovenskega pisatelja Frančka Rudolfa. Na sporedu bodo kar tri sobote zapovrstjo, njih naslovi pa so »Kamion«, »Park« ter »Hranilna knjižica«. Ker je vsaka od enodejank samostojna celota, se vam seveda ni bati za izid vseh treh kriminalk. Priporočamo pa vam, da ne zamudite niti ene, saj bo tako zabava večja, napetost pa julijsko mrzlična ... Režija Mario Uršič. Produkcija »Radio Trst A«.

V torek, 25. junija ob 18. uri: iz mednarodnega natečaja »Prix Italia«. Arne Törnqvist »REQUIEM«. Zgodba tega dela, s katerim se je švedska radijska ustanova udeležila lanskega natečaja »Nagrada Italije« v Trstu, se dogaja v cerkvi, kjer bi morali izvajati »Requiem« Franza Liszta. Tu se srečajo tri ženske, ki jih veže skup-

na usoda: Getrude, ki je pred kratkim izgubila moža v avtomobilski nesreči, njena tašča in mlada ženska, o kateri Gertrude ve, da je bila moževa ljubica ... Napeta in intimna zgodba s presenetljivim koncem. Prevod Darinka Hribar. Režija Marko Sosič. Produkcija »Radio Trst A«.

Vsak ponedeljek in petek ob 16. uri: »IZ ZAKLADNICE PRIPOVEDNIŠTVA«. Najlepše strani iz svetovne zakladnice pripovedništva. Najbolj čvrste misli, najbolj prirodni utrip življenja, biseri ustvarjalnega uma iz vseh časov in iz vseh prostorov, tudi iz našega. Izvajajo najboljši domači pripovedovalci umetniške besede. Radijska realizacija Nataša Sosič. Produkcija »Radio Trst A«.

—□—

TUDI NA GORIŠKEM JE PREVLADAL »NE«

● nadaljevanje na 5. strani

ko je v Trziču prevladal »ne« z več kot 58 odstotki. »Ne« je prevladal tudi v Krminu (58,2%), Gradiški (67) in Gradežu (66,8 odstotka).

—□—

Ameriški predsednik Reagan je kongresu formalno javil, da bo spoštoval dogovor o omejevanju strateškega oboroževanja SALT-2, tudi ko bo ta zapadel ob koncu tega leta. Pred tem je ameriški predsednik o zadevi že obvestil sovjetskega voditelja Gorbačova. Spoštovanje pogodbe SALT-2 pa bi prenehalo v primeru, ko bi ga Sovjeti bistveno kršili.

Prišlo je tisto usodno popoldne 23. aprila 1941, ko smo se razbežali iz Grobelj. Eni z vlakom, drugi s konjsko vprego ali tudi peš. Pri sobratih v Ljubljani smo se zbrali. V stiski in negotovosti, kaj nas še čaka, smo se v naslednjih dneh razhajali, kamor je kdo mogel. Tako sem sam prišel na Mirenski Grad, k italijanskim sobratom, ki so leta 1934 na tej postojanki zamenjali Slovence. Pozneje sem prišel v Piacenzo in leta 1946 v Rim, kjer se mi je odprla pot v misijone, kajti tedaj že ni bilo več upanja, da se vrnem v domovino na dotedanje delovanje. Bilo nas je tedaj v Rimu več slovenskih lazaristov, katerim sem se pridružil le za čas, da uredim potrebno za odhod v Belgijo in od tam pa za bratom v Kongo.

Tja me je poneslo letalo v začetku sledečega maja. Po nekaj dneh plovbe po reki Kongo navzgor sva se končno po 14. letih osebno pozdravila. Bilo je to v kraju Bolobo, večjem naselju in rečnem pristanu, kjer je na misijonu brat pravkar gradil misijonarjem hišo, katere zidovi iz opeke so že zrastle iz temeljev do višine oken. Druge potrebne zgradbe so že stale, predvsem velika cerkev. Marcel je namreč živel tukaj sam že dve leti in s svojimi ljudmi pripravljaval materialne temelje bodočemu misijonu. V teku let je izvežbal močno skupino domačinov za dela pri gradbeništvu. Nekateri so se ga zvesto držali in mu sledili, ko se je selil na nova gradbišča vzdolž veletoka Kongo, v razdalji 350 km. Reka sama je v tistem delu svojega toka in ob določenem letnem času metoma široka do 30 km, a je vsa posejana z obraščenimi otočki in otoki, da ni moč pogled čez njo v daljavo. Po dovršeni grad-

nji prve cerkve (15x40m) v gornjem delu pokrajine je bila na vrsti druga, 120 km nižje, v kraju Lukolela. Selitev so opravili na splavu, zgrajenem iz čim debelejših, votlih bambusovih stebel, z lijanami, močno skupaj povezanimi. Na splav so naložili vse orodje in posebno dve težki stikalnici za opeko ter vse tiste svoje ljudi, z družinami vred, ki so bili voljni iti za njim. Imel je pa dvajset do trideset delavcev; izdelovalce opeke, zidarje in njih pomočnike, tesarje, mizarje. Na vsakem posameznem gradbišču je bilo treba izdelovati opeko in oskrbeti potreben les iz gozda idr., razen cementa in pločevine za streho ... Ko je torej brat Marcel prišel v misijone, se je, zaradi potreb tistega časa, o prijel gradbeništvu. Bil je seveda samouk. Belgijski sobratje so šest let prej začeli tam orati misijonsko ledino. Dežela je ekvatorialni pragozd in misijonske postaje so šele nastajale. Manjkali so torej še vsi misijonski objekti. Sicer se je za prvo silo redno kaj postavilo na krajevni način: iz kolov, šibja, lijan in blata, streho pa iz palmovih listov. Jasno, da take zgradbe niso mogle dolgo vzdržati, posebno streha ne ...

Med zadnjo vojno in pozneje so v Kongu nastajale velike spremembe in nagel razvoj je zajel deželo, zlasti še večja središča. Veliki predeli so težko dostopni in med te spada tudi misijonska pokrajina, ki je zaupana belgijskim lazaristom. Vsa leži ob levem bregu reke Kongo in njen zgornji del je ekvatorialni pragozd, kjer je gibanje možno le po vijugastih in ozkih stezah. Potujoči misijonar se je najprej posluževal kolesa, a so ga pri vožnji ovirale steze preprezajoče, včasih zelo debele in izstopajoče drevesne korenine in po-

Naša šola mora...

■ nadaljevanje s 3. strani

Torej, to preprosto izrazno sredstvo, ki mu pravimo pesem, zadobiva pri nas posebno obležje: je cement narodovega tkiva. Prav povsod skušajmo gojiti slovensko pesem!

Ethos in narod naj bosta, poleg strokovne izobrazbe, osnovni gibalci vsega delovanja prosvetnih delavcev. Mlad rod moramo pripraviti ne le za poklic, ampak tudi za življenje na individualni, družbeni in narodni ravni. Duhovno ga moramo oplemenititi, strokovno izobraziti, narodno ozavestiti. To je izročilo vseh naših kulturnikov, najsi je šlo za vaškega učitelja ali za slovečega slikarja. Bodimo zvesti temu izročilu in ne bomo zašli! Slovenska šola, ki je vzkliła iz reformatorskega gibanja že v 16. stoletju, bo tudi pri nas še zelenela in cvetela.

Kar sem povedal ob današnjem prazniku, sem povedal v spodbudo vsem nam iz osebne vere v slovenstvo.

—□—

V Libanonu se nadaljujejo obračunavanja med posameznimi oboroženimi domačimi formacijami. Med zadnjimi žrtvami v Beirutu je tudi neki francoski častnik, ki je pripadal francoskemu kontingentu, ki nadzira premirje, kolikor ga pač kdaj je. Medtem je še neznana usoda ugrabljenega ameriškega profesorja Southerlanda. Ameriško zunanje ministrstvo priporoča svojim državljanom, naj zapustijo Libanon.

plavljeni prehodi. Nosači so seveda pešačili. Bilo jih je treba po meri prtjljage. Na vodi je prevozno sredstvo piroga, nekdanj z veslači, v novejšem času z motorjem, pritrjenem na zadnjem koncu čolna, ki s podaljškom sega v vodo. Imeli smo pozneje dva prava motorna čolna iz pločevine. V te prehodne razmere sem prišel jaz. Ponekod je s časom bila možna uporaba poltovornjakov. Težjih vozil pogostne šibke brvi niso vzdržale. Iz previdnosti in za primer potrebe je vedno bilo na vozilu nekaj močnih plovov. Tako se je počasi začutila potreba po mehaniku, kar naj bi bil jaz. Leta 1950 je misijon dobil prvi hladilnik na petrolej, sledil je majhen električni generator (250 W) za razsvetljavo. Ta nam je služil le za zvečer, ker se na ekvatorju že okrog šestih naglo znoči. To so bili le začetki, a potrebe in zahteve so z leti rastle. Javne elektrike tam ni. Vode je sicer veliko vsepovsod, a nima moči. Reka Kongo v tistem svojem srednjem toku leze naprej s hitrostjo človeškega koraka. Zato smo si omislili po daleč narazen posejanih misijonskih postajah lastne majhne električne centrale na pogon bencinskih ali dizelskih motorjev. Ukvarjal sem se torej v misijonih s temi stvarmi. Namestitev generatorja, napeljava, urejena po vsem misijonu, je zahtevala nato še vzdrževanje, posebno še, ker so pogoste nevihte in strele te naprave večkrat težko poškodovale. Potem je bilo treba popravljati in obnavljati. Ista stvar je bila z motornimi vozili, za katera je pa bilo težko priti do nadomestnih delov in smo si mnogokrat, vsaj za silo, na mestu kakorkoli pomagali. Takih primerov ni manjkalo, ker je število raznovrstnih vozil naraščalo. (Dalje)